

женням. Нерівномірне розміщення запасів нафти і газу поставило вимогу ширшого застосування гідроенергії, потенціал якої використовується приблизно на 10 %. В останні десятиріччя, коли електроенергетика перейшла під контроль держави, була розроблена політика щодо вивчення гідроресурсів та їх планомірного й ефективного використання. У Бразилії та Аргентині діють також перші АЕС як результат науково-технічного прогресу, що використовується даними латиноамериканськими індустріальними країнами.

Регіональне інтеграційне співробітництво країн Латинської Америки (МЕРКОСУР) допомогло вивести з кризового стану електроенергетику Бразилії (2001 р.) завдяки постачанню електроенергії із сусідніх країн – Аргентини, Парагваю та Венесуели. З метою подальшого попередження таких явищ, за останній період було побудовано декілька важливих мереж, які об'єднали національні системи ліній електропередач (ЛЕП). Із п'яти функціонуючих ЛЕП – три об'єднали Аргентину та Бразилію, а дві – Аргентину з Чилі та Уругваєм. У 2006 р. укладено договір між Аргентиною та Бразилією про будівництво в останніх двох ГЕС "Сімплісіо" та "Анта" між бразильськими штатами Мінас-Жерайс та Ріо-де-Жанейро. Окрім цього, процес спільного будівництва об'єктів енергетичної інфраструктури країн МЕРКОСУР щороку зростає. Розпочато реалізацію таких енергетичних інфраструктурних проєктів: будівництво Аргентино-Бразильських ГЕС "Гарабі" (1,8 млн кВт) та "Ронкадор" (2,7 млн кВт); Аргентино-Парагвайських ГЕС "Корпус-Крісті" (2,88 млн кВт), а також "Ітаті-Ітагора" (1,66 млн кВт). Окрім цього, будуть модернізовані діючі ГЕС "Ясірета" і "Сальто-Гранде" та інші. Таким чином, реалізація зазначених інфраструктурних проєктів у сфері електроенергетики та об'єднання вже функціонуючих уможливить вирішити наявні проблеми енергопостачання країн МЕРКОСУР [4, с. 79].

Перспективу свого функціонування має таке регіональне угруповання, як АСЕАН. Прогнозують, що до 2020 р. у Південно-Східній Азії утвориться група країн, яка буде у стабільному союзі дружніх націй [2, с. 49]. Вивчаються можливості утворення нового інтеграційного союзу АСЕАН+3 (Китай, Республіка Корея, Японія). наявність декількох розвинених країн дасть змогу поступово підключити відстаючі держави до сучасних регіональних наукових, технологічних, виробничих, збутових та інфраструктурних систем. Останні дадуть змогу ефективно функціонувати всім учасникам діючих та перспективних регіональних об'єднань.

Висновки. Таким чином, наявність розвинених інфраструктурних мереж та потреба у сучасних об'єктах виробничої інфраструктури в масштабах інтеграційних угруповань сприятиме: по-перше, підвищенню мобільності всіх факторів виробництва, їхньому переміщенню в межах регіонального утворення; по-друге, реалізації економічних інтересів суб'єктів регіональних угруповань, оскільки потреба і можливість створення об'єктів виробничої інфраструктури дає змогу реалізовувати поставлені цілі; по-третє, активізації узгоджених дій урядів зацікавлених країн щодо вироблення адекватної інвестиційної політики, спрямованої на залучення та використання фінансових ресурсів як регіону, так і міжнародних організацій.

Література

1. Глинкин А.И. Интеграция в Западном полушарии и Россия / А.И. Глинкин. – М. : Изд-во "Наука", 2004. – 206 с.
2. Зевин Л.З. Глобализм и регионализм в контексте экономического роста / Л.З. Зевин // Мировая экономика и международные отношения : научн. журнал. – 2009. – № 6. – С. 43-53.
3. Злоказова Н.Е. Расширение ЕС: за и против с позиции его членов / Н.Е. Злоказова // Мировая экономика и международные отношения : научн. журнал. – 2004. – № 1. – С. 62-70.
4. Кудрявцева Е.Ю. Энергетическая составляющая экономической интеграции стран МЕРКОСУР / Е.Ю. Кудрявцева // Мировая экономика и международные отношения : научн. журнал. – 2008. – № 2. – С. 76-86.
5. Левут А.А. ЮАСН – новый экономико-политический блок / А.А. Левут // Латинская Америка. – 2006. – № 1. – С. 20-28.
6. Оболенский В.П. Россия на пути к инновационному развитию / В.П. Оболенский // Мировая экономика и международные отношения : научн. журнал. – 2008. – № 9. – С. 31-39.
7. Севастьянов С.В. Новые проекты азиатско-тихоокеанской интеграции / С.В. Севастьянов // Мировая экономика и международные отношения : научн. журнал. – 2011. – № 1. – С. 48-54.
8. Спартак А.Н. Современный регионализм / А.Н. Спартак // Мировая экономика и международные отношения : научн. журнал. – 2011. – № 1. – С. 3-15.
9. Усольцев В.И. Тихоокеанская Азия: экономическая интеграция и перспективы России / В.И. Усольцев // Мировая экономика и международные отношения : научн. журнал. – 2011. – № 8. – С. 67-75.
10. Фейгин Г.Ф. Национальные экономики в эпоху глобализации: перспективы России / Г.Ф. Фейгин. – СПб. : Изд-во СПб ГУП, 2008. – 200 с.
11. Шишков Ю.В. Мировоззственный механизм: движение к глобалистике // Мировая экономика: глобальные тенденции за 100 лет / Ю.В. Шишков / под ред. И.С. Королева. – М. : Экономика, 2003. – 604 с.
12. European Commission Directorate – General for Energy and Transport. Keep Europe moving // MEMO. – June 2006. – P. 4-11.

Рыбчук А.В. Особенности развития объектов региональной производственной инфраструктуры

Представлена эволюция региональной производственной инфраструктуры и раскрыты особенности формирования и функционирования отдельных инфраструктурных объектов в рамках новых интеграционных группировок. Проанализированы этапы технологической зрелости производственной инфраструктуры ведущих региональных экономических образований.

Rybchuk A.V. Features of the objects development of regional industrial infrastructure

The article deals with the evolution of regional industrial infrastructure and the peculiarities of formation of separate infrastructure objects within new integration groupings. Analyzes stages of technological maturity of the productive infrastructure of the leading regional economic formations.

УДК 336.71

Аспір. М.Я. Ревич¹ – Львівська КА

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ БАНКІВ

Охарактеризовано основний механізм управління прибутковістю банківської діяльності та його складові. Проаналізовано перелік об'єктів управління прибутком банківської установи. Запропоновано систему управління прибутковістю банків, що базується на концепції виділення так званих центрів відповідальності.

Ключові слова: управління прибутковістю банків, управління доходами, управління витратами, системи управління, механізми управління прибутком.

¹ Наук. керівник: проф. О.І. Копилук, канд. екон. наук

Постановка проблеми. У сучасних умовах у банках України виникла ситуація, пов'язана з необхідністю впровадження сучасних методів з управління прибутковістю, що потребує наукового обґрунтування та створення системи фінансових методів регулювання дохідності з позицій забезпечення платоспроможності й максимізації прибутків при допустимих рівнях ризиків з врахування трансформаційних процесів в економіці держави. Поруч з цим, відсутні ґрунтовні дослідження взаємодії фінансових інструментів і насамперед фінансових нормативів та показників, які визначають прибутковість банківської установи. Цим зумовлена актуальність та наукова і практична значущість досліджуваних проблем.

Управління прибутковістю банків виступає елементом, що забезпечує зростання кінцевих результатів діяльності, збільшення рентабельності та капіталізації установ банківського сектору економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання державного регулювання та управління прибутковістю діяльності банківських установ досліджували такі вітчизняні та зарубіжні науковці як: Дж.М. Кейнс [1], К. Ерроу [2], Я. Тінберген [3], П. Самуельсон [4], Ф.І. Шамхалов [5], І.Р. Михасюк [6], В.А. Пікулькін [7] та ін. Однак посткризовий період функціонування банківського сектору економіки потребує розробки і впровадження дієвих механізмів управління прибутковістю, спрямованих на забезпечення достатнього рівня капіталізації та саморозвитку банківських установ.

На думку І.А. Бланка, управління прибутком є процесом розробки і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу і використання [8, с. 198]. Врахувати тактичні та стратегічні аспекти управління запропонували В.І. Блонська та П.П. Адамович. На їхню думку, під управлінням прибутком потрібно розуміти побудову системи управління, що враховує тактичні та стратегічні аспекти управління, спрямовану на підвищення кінцевих результатів діяльності суб'єкта господарювання, яка розглядається як сукупність взаємопов'язаних елементів, кожен з яких виконує певну роботу, спільна дія котрих забезпечує досягнення механізму отримання прибутку заданої величини [9].

Рибалка О.О. визначає управління прибутком банку як "складний багатофункціональний механізм, який складається з окремих елементів, тісно пов'язаних між собою" [10, с. 161-165]. На нашу думку, ці визначення є неповними, оскільки автори не зазначили, які саме елементи включаються до складу цього механізму та який між ними взаємозв'язок.

Основою сучасного управління прибутковістю банку є поділ банківського бізнесу на незалежні бізнес-напрями з одного боку, виділення в організаційній структурі підрозділів, що приносять банку дохід, і витратних центрів (центрів прибутку та центрів витрат) – з іншого. Це дає змогу групувати інформаційні, фінансові потоки за певними категоріями, робить їх більш доступними та прозорими, що, водночас, значно спрощує управління банком загалом, ведення управлінського обліку та організацію ефективного контролю за результатами діяльності банку [11, с. 66].

Механізм управління прибутковістю банків – це складний комплексний взаємопов'язаний процес управління, що є складовою загального проце-

су управління банківською діяльністю, який реалізується за допомогою основних функцій – планування, організування, регулювання, контролю, мотивації і аналізу з метою досягнення та підвищення рівня прибутковості при врахуванні наявних рівнів ризиків та загроз. Механізм управління прибутковістю банків наведемо на рис. 1.

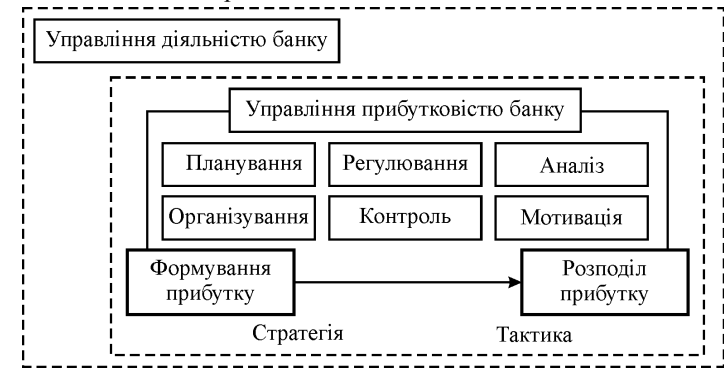

Рис. 1. Механізм управління прибутковістю банків

Управління прибутковістю банківської діяльності здійснюється на етапах формування, розподілу та використання банківського прибутку.

Кризовий та посткризовий періоди розвитку банків супроводжуються поступовим скороченням збитковості банківських установ, яка була зумовлена наявними проблемами в стратегічному та оперативному управлінні ключовими сферами банківської діяльності, відсутністю стратегій управління прибутком за умов фінансової нестабільності. Це зумовило необхідність розробки стратегій менеджменту фінансових результатів банківської діяльності. На нашу думку, доцільно виокремити такі типи стратегій управління прибутковістю, як: агресивна (наступальна) стратегія, захисна та диверсифікаційна. Кожна із цих стратегій передбачає:

1. Агресивна (наступальна) – максимізацію рівня розширення послуг через стимулювання розширення мережі філій з метою збільшення прибутку суб'єкта;
2. Захисна – контроль над витратами з метою подальшого збільшення прибутку банку як різниці між абсолютною величиною доходів і затрат. Ця стратегія є ефективною у довготерміновій перспективі.
3. Диверсифікаційна – поєднання агресивної та захисної стратегії, так званий певний "medium", що дає змогу взаємоузгодити переваги та недоліки обох варіантів стратегій управління прибутком банку.

Реалізацією стратегічних і тактичних задач управління прибутковістю необхідно здійснювати через ефективно функціонуючий механізм управління прибутковістю, який, на нашу думку, повинен включати такі складові:

- організаційно-економічну (сукупність організаційних підходів впливу та економічних способів та засобів впливу з метою реалізації механізму управління прибутковістю банків);
- фінансову (сукупність методів фінансового забезпечення управління прибутковістю банків);

- мотиваційну (сукупність командно-адміністративних та соціально-економічних стимулів, що стимулюють управління прибутковістю банків);
- правову (сукупність норм та правил організації управління прибутковістю банків);
- інформаційну (сукупність інформаційних даних для забезпечення управління прибутковістю банків).

Управління прибутковістю банків реалізується через систему управління прибутковістю банків, що визначається цілеспрямованим організуючим впливом суб'єкта управління, керуючої системи (комплекс підрозділів, які забезпечують управління прибутком банку) на об'єкт управління, керовану систему – прибутковість банківської діяльності.

Систему управління прибутком банку наведено на рис. 2.

Рис. 2. Система управління прибутковістю банку

Така система базується на концепції виділення в рамках організаційної структури банку так званих центрів відповідальності. Центр фінансової відповідальності – це підрозділ банку, виділений за ринково-продуктовою або функціональною ознакою, що надає певний перелік основних і додаткових видів банківських послуг і повністю контролює різні аспекти формування та розподілу прибутку. Менеджер, який приймає управлінські рішення та відповідає за виконання планових кількісних, цінкових та фінансових показників, здійснює управління такою бізнес-одиницею [11, с. 74].

Для реалізації механізмів управління прибутковістю, які застосовуються підрозділами банку, виділяємо основні методи (організаційні, економічні, спеціальні), важелі (економічні, фінансові, правові), інструменти (технології та програм) з метою підвищення прибутковості банківської діяльності. Побудова системи управління прибутком потребує існування систематизованого переліку об'єктів управління прибутком банківської установи. Така систематизація об'єктів повинна, з одного боку, відображати функціональну спрямованість цього управління, з іншого – різні його рівні (рис. 3).

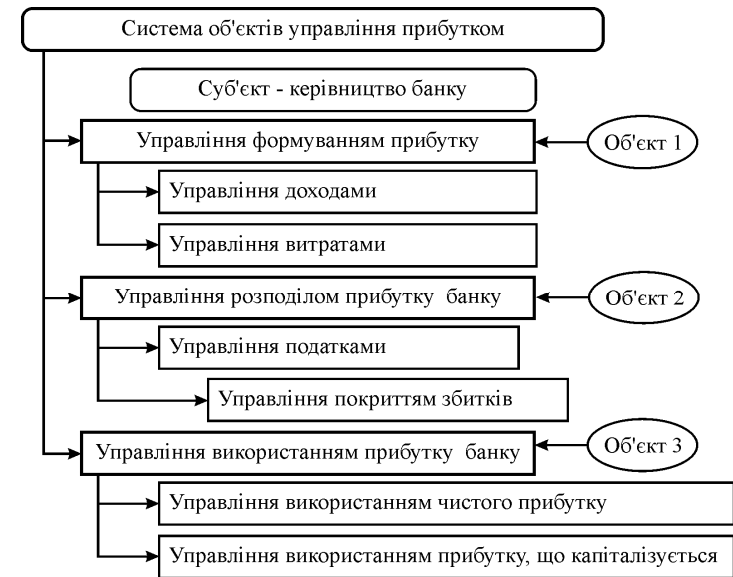

Рис. 3. Об'єкти управління прибутковістю банку

Головною метою управління прибутком є забезпечення максимізації добробуту засновників, учасників банку в поточному та перспективному періодах [10, с. 164, 165]. Для підвищення результативності діяльності підприємства потрібно розробити дієвий механізм управління прибутком, в якому варто виділити п'ять основних блоків: мета, завдання, принципи, структура та система управління. Саме на такому підході необхідно базуватися при побудові механізму управління прибутком у банку з розгалуженою мережею філій, але з обов'язковим урахуванням особливостей їх діяльності. Безпосередній процес управління прибутком банку відобразимо у стислому вигляді за допомогою рис. 4.

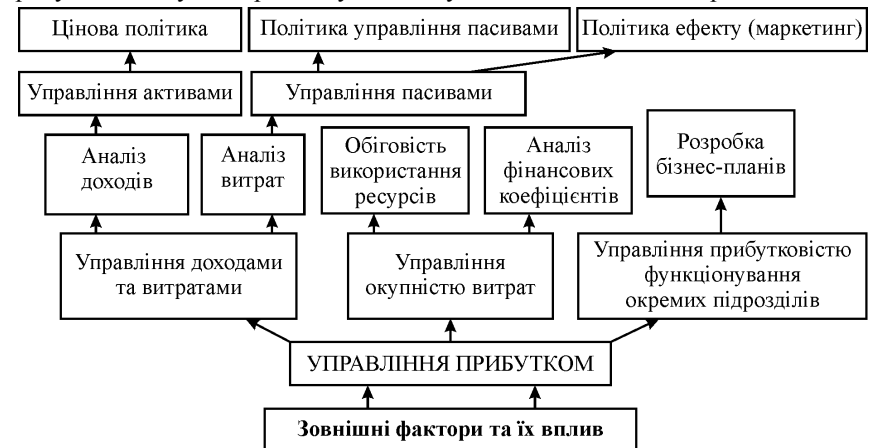

Рис. 4. Процес управління прибутковістю банку [11, с. 31]

Отже, механізм управління прибутковістю банку включає систему методів, важелів та інструментів, що пов'язані із формуванням, розподілом та використанням прибутку банку, і здійснюється з метою підвищення прибутковості та покращення ефективності банківської діяльності. Він реалізується через систему управління прибутковістю банків, що визначається цілеспрямованим організуючим впливом суб'єкта управління, керуючої системи (комплекс підрозділів, що забезпечують управління прибутком банку) на об'єкт управління, керовану систему складові прибутковості банківської діяльності. Механізм управління прибутковістю банків охоплює такі складові: організаційно-економічну, фінансову, мотиваційну, правову, інформаційну.

Висновки. Подальші наукові дослідження проблем забезпечення прибутковості банківських установ потребують розробки дієвих механізмів управління доходами і витратами, прогнозування прибутковості банківського сектору економіки з врахування оптимістичних, песимістичних і найбільш вірогідних сценаріїв розвитку за умов як стабілізації, так і з врахуванням можливих кризових ситуацій і явищ.

Література

1. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс // Избранные произведения. – М. : Изд-во "Экономика", 1993.
2. Школьник И.О. Финансовый менеджмент : навч. посібн. / І.О. Школьник, І.М. Боярко, Б.І. Сюркало. – Суми : Вид-во "Університетська книга", 2009. – 301 с.
3. Тинберген Я. Пересмотр международного порядка / Я. Тинберген. – М., 1980. – 236 с.
4. Самуэльсон Пол. Экономика: Economics / Пол Самуэльсон, Вильям Нордхаус. – Изд. 18-ое, [перераб. и доп.]. – М. : Изд. дом "Вильямс", 2006. – С. 1360.
5. Шамхалов Ф.И. Государство и экономика: (власть и бизнес) / Ф.И. Шамхалов / Отд. экон. РАН; научн.-ред. совет изд-ва "Экономика". – М. : Изд-во "Экономика", 1999. – 414 с.
6. Михасюк І.Р. Глобалізація і регіоналізація: місце України / І.Р. Михасюк // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 2011. – № 4. – С. 7-13.
7. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі : монографія / Л.О. Примостка. – К. : Вид-во КНЕУ, 2002. – 316 с.
8. Бланк І.А. Управление прибылью / И.А. Бланк. – К. : Изд. дом "Ника-Центр", 1998. – 544 с.
9. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов : пер. Н. Барышниковой с 7-го междунар. изд. / Р. Брейли, С. Майерс. – Изд. 2-ое рус., [перераб. и доп.]. – М. : ЗАО "Олимп-Бизнес", 2008. – 1008 с.
10. Рибалка О.О. Підходи до управління прибутком банку / О.О. Рибалка // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2007. – № 11. – С. 161-165.
11. Криклій О.А. Управління прибутком банку / О.А. Криклій, Н.Г.Масляк. – Суми : Изд-во УАБС НБУ. – 2008. – 86 с.

Ревич М.Я. Механизм управления прибылью банков

Охарактеризован основной механизм управления прибылью банковской деятельности и его составляющие. Проанализирован перечень объектов управления прибылью банковского учреждения. Предложена система управления прибылью банков, которая базируется на концепции выделения так называемых центров ответственности.

Ключевые слова: управление прибылью банков, управление доходами, управление расходами, системы управления, механизмы управления прибылью.

Reвич M. Ya. Mechanism of management of banks profitability

The basic mechanism of management of bank activity profitability and his constituents is described in the article. The list of objects of management of bank establishment an income is analysed. Control system is offered by profitability of banks, which is based on conception of selection of the so-called centres responsibility.

Keywords: management of banks, receivership, management, control system, mechanisms of management an income, charges, profitability.

УДК 338.23:336.74 (477)

Доц. О.С. Ривак, канд. екон. наук –
Львівський інститут економіки і туризму

ФІСКАЛЬНА І МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇХ КООРДИНАЦІЇ

Монетарна та фінансова політика відіграють важливу роль в соціально-економічному розвитку держави. Ефективність стабілізаційної політики потребує узгодженого використання фінансових і монетарних інструментів. Оптимальне поєднання фінансових і монетарних інструментів ускладнюється відкритістю економіки.

Ключові слова: фінансова політика, монетарна політика, доходи бюджету, податкова система, урядові видатки, грошова маса, відсоткові ставки, споживчий попит, інвестиційний попит, інфляція, ВВП, державний борг, платіжний баланс, валютний курс, фінансові ринки.

Постановка проблеми. Об'єктивна необхідність координації фінансової і монетарної політики зумовлюється, по-перше, взаємним впливом фінансової і монетарної політики; по-друге, співіснуванням фінансової і монетарної політики у часі; по-третє, наявністю квазіфінансових функцій Національного банку України. Засоби фінансової та монетарної політики зазвичай не використовуються окремо, тому проблема узгодження і координації між ними існує об'єктивно.

Реалізацію фінансової політики в Україні здійснює Уряд відповідно до пріоритетів національного розвитку та власного бачення світоглядних перспектив країни. Проте стримування інфляції під час здійснення структурних реформ Уряд здійснити власноруч не спроможний. За стабільності національної валюти в Україні відповідає та володіє відповідними важелями щодо прямого впливу на неї Національний банк України. Відтак, для реалізації ефективної економічної політики без негативних зовнішніх ефектів необхідна спільна та скоординована діяльність цих двох державних інституцій, які насамперед мають різні цілі своєї діяльності. Так, метою НБУ є стримування інфляції, а Уряд запрограмований на економічне зростання, яке без інфляції майже неможливе. Відтак, суперечність закладена об'єктивно, незважаючи на суб'єктивний склад та політичну причетність різних структур [1, с. 390].

Проблема координації фінансової та монетарної політики ускладнюється за умов зростання відкритості національної економіки. Не прогнозовані збурення сукупного попиту на міжнародному ринку можуть створювати серйозні макроекономічні проблеми. Високі ризики для проведення фінансової та монетарної політики, наприклад, створюють різкі зміни експортних-імпортних цін.

Фінансова політика – зміни в урядових видатках і оподаткуванні, що спрямовані на досягнення повної зайнятості та неінфляційного внутрішнього обсягу виробництва. Монетарна або кредитно-грошова політика – це інструмент державного регулювання економіки, за допомогою якого держава впливає на грошову масу та відсоткові ставки, які, водночас, значною мірою визначають споживчий та інвестиційний попит.

Стан розвитку національного ринку, його фінансове забезпечення багато в чому визначають зміст фінансової і монетарної політики, дієвість їх впливу на макроекономічну ситуацію, а саме: на зростання ВВП, рівень